

ועל פני כל הצפון, משום שאילו שהיו שרויים בצפון לא היו שונאים אותו. אוכל במזרח חצי אמה, משום שיהודה עשה חצי הצלה. אמר (שם) מה בצע, ולא השאיר [אותם] להרג אותו. ובדרום חצי אמה, משום שראובן אמר להציל אותו מידם. וגם גד שהיה חונה שם, לא היה שונא אותו.

בא ראה כמה עקמים הם בני אדם שלא רוצים להשתדל בדרך החיים שהוריש הקדוש ברוך הוא לבניו, והזהיר אותם עליה ואמר (יהושע א) והגית בו יומם ולילה, שאין לה רשות להפריד יום מלילה. ולכן יהודה, אף על פי שחלקו וגורלו היה מערב, שהוא לילה, פשהנה שורה סביב אותו המשכן, נדבק במזרח שהוא יום. והקדוש ברוך הוא רמז לו ואמר לו (דברים ל) ובחרת בחיים. שלא להפריד יום מלילה. ומי שמפריד אותם גורם למות, ובאותו חטא מתו בניו, משום שהשחיתו דרכם ולא חפרו יום עם לילה, משום שלא השתדלו פראוי לחבר לבן עם אדם כדי לכפר אותו חטא שלו, שהפרידם בתחלה.

בשמכר את אותו צדיק שנקרא יום, שהפרידו מנסת ישראל שנקראת לילה. רמז לו הקדוש ברוך הוא לקרב מזרח במערב, ואמר לו, (במדבר ב) והחנים קדמה מזרחה דגל מחנה יהודה, לקרב מזרח למערב לתת לו שפע ברכות מלמעלה.

ובני יוסף ובנימין, אף על גב שבנימין היה נדבק במזרח, רמז לו הקדוש ברוך הוא לחנות במערב לקרב מנסת ישראל לצדיק הפל בדרך ישר. זהו שכתוב (יהושע יד) כי ישרים דרכי

אתרא ודבנוי הוה. ועל פני כל הצפון בגין דהנהו דהווי שראן בצפון לא הווי שנאין ליה. אוכל במזרח חצי אמה. בגין דעבד יהודה פלגו הצלה ואמר מה בצע ולא שבק (ל"ז) למקטליה. ובדרום חצי אמה בגין דראובן אמר (בראשית ל"ז) להציל אותו מידם וגד נמי דהוה שרי תמן לא הוה סני ליה.

תא חזי, כמה עקימין אינון בני נשא דלא בעאן לאשתדלא בארחה דחיי דאורית לון קדשא בריה הוא לבנוי ואזהר לון עלה ואמר (יהושע א) והגית בו יומם ולילה דלית לה רשו לאפרשא יום מלילה. ובגין כה יהודה אף על גב דחולקיה ועדביה הוה מערב דאיהו לילה כד הוה שארי סחרניה ההוא משכנא אתדבק במזרח דאיהו יום וקדשא בריה הוא רמז ליה ואמר ליה (דברים ל) ובחרת בחיים דלא לאפרשא יום מלילה ומאן דפריש לון גרים מותא. ובההוא חובה מיתו בנוי בגין דחבילו אורחיהון ולא דביקו יום בלילה בגין דלא אשתדלו כדקא חזי לחברא חוורא בסמקא בגין לכפרא ההוא חובה דיליה דאפריש לון בקדמיתא.

כד זבין ליהוה צדיק דאקרי יום דאפרשיה מנסת ישראל דאקרי לילה. ורמז ליה קדשא בריה הוא לקרב מזרח במערב ואמר ליה (במדבר ב) והחונים קדמה מזרחה דגל מחנה יהודה לקרב מזרח למערב למיהב ליה שפע ברכאן מלעילא.

ובני יוסף ובנימין אף על גב דבנימין הוה מתדבק במזרח, רמז ליה קדשא בריה הוא למשרי במערב לקרבא מנסת ישראל לגבי צדיק פלא בארחה מישר הדא הוא דכתיב (יהושע י"ד) פי ישרים דרכי יי וצדיקים

ה' וְצַדִּיקִים יִלְכוּ בָם. וְיִרְאוּבֶן שְׁנֵדֶבֶק בְּצַד הַחֶסֶד, יִחְנֶה בְּדָרוֹם. וְדָן, כְּדִי לְכַפֵּר עַל אוֹתוֹ חֶטָּא הַעֲגָל שֶׁיִּקְבְּלוּ בְּנֵי, וְהוּא מַצֵּד הַצֶּפֶן, יִחְנֶה בְּצֶפֶן לְכַפֵּר עַל אוֹתוֹ חֶטָּא.

מִשּׁוֹם כֶּף כְּתוּב בֵּים שְׁעֵשֶׂה שְׁלֹמֹה עֲשֶׂרָה עַל עֲשֶׂרָה, (מלכים א-א) וְחֹוט שְׁלֹשִׁים בְּאַמָּה יִסּוּב. הַכֵּל בְּסוּד הַחֶכְמָה. כְּתוּב בּוֹ (שם) עֲמַד עַל שְׁנֵי עֶשֶׂר בְּקָר שְׁלֹשֶׁה פָּנִים צְפוֹנָה וּשְׁלֹשֶׁה פָּנִים יָמָה וּשְׁלֹשֶׁה פָּנִים נֶגְבָּה וּשְׁלֹשֶׁה פָּנִים מְזֻרְחָה וְהֵימָּה מְלֻמְעָלָה. אוֹתוֹ יָם שֶׁל חֶכְמָה נִתְקַן בְּהֵם. בֹּא רֵאֵה, כִּשְׁהֵיוּ עוֹשִׂים הַכְּהֻנִּים אֶת אוֹתָהּ חֶטָּאת, לְכַפֵּר עַל עֲבֻרוֹת שֶׁל לֹא תַעֲשֶׂה זֶה הָיָה, שֵׁשׁ בָּהֶם כֶּרֶת. וְעוֹלָה בָּאָה עַל מִי שֶׁלֹּא עוֹשֶׂה מִצְוֹת עֲשֶׂה, וּמֵאוֹתוֹ צַד בָּאָה הַעוֹלָה שֶׁהִיא זָכָר, וְכְתוּב (שְׁמוֹת ב) זָכֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת - מִצְוֹת עֲשֶׂה, וְלֹכֵן אָנוּ מְקַרְיָבִים בְּשַׁבָּת שְׁנֵי כִכְשִׁים, שֶׁל מוֹסַף עוֹלָה, מִשּׁוֹם שְׁבֻאוֹתוֹ שֶׁל הַיָּמִין נִתּוֹסַף לְאוֹתוֹ צַדִּיק אֹר מֵהַעֲתִיק הַקְּדוּשׁ.

בְּשֵׁנֶדֶבֶק עִם פְּנֹסֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁהִיא שְׁמוֹר, לֹא תַעֲשֶׂה. מִשּׁוֹם כֶּף יֵשׁ בְּשַׁבָּת עֲשֶׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה שֵׁשׁ בּוֹ כֶּרֶת, שֶׁהָרִי מִי שֶׁעוֹשֶׂה פָּגַם בְּאוֹתוֹ מְקוֹם שֶׁנִּקְרָא לֹא תַעֲשֶׂה, וּמִפְּרִיד אֶת הַזְּוֹג שְׁלֹהֶם, נִכְרַתֶּת מִשֵּׁם נִפְשׁוֹ, וּמֵיִהוּ? מִי שֶׁעוֹשֶׂה מַעֲשִׂים שֶׁל חַל בְּשַׁבָּת, בְּקִדְשׁ שְׁנֵדֶבֶק בְּשַׁבָּת בְּשַׁבְתּוֹן, וְכֵל הַעוֹלָמוֹת בְּחֻדוֹה בְּנֵהִירוֹ אֲבָל מִי שֶׁלֹּא עוֹשֶׂה אֶלָּא בְּשִׁגְגָה, מְקַרְיָב חֶטָּאת פְּנֵגֵד אוֹתָהּ דְּרַגְתַּ מְזַבְּח.

וּבְרֵאשׁ חֲדָשׁ בְּהַתְחַדְּשׁוֹת הַלְּבָנָה אָנוּ מְקַרְיָבִים (במדבר כח) פָּרִים בְּנֵי בְּקָר שְׁנַיִם, שֶׁהָרִי מַצֵּד שֶׁל פָּרָה אֲדוּמָה תְּמִימָה בְּאוּ,

יִלְכוּ בָם. וְיִרְאוּבֶן דְּאֲתַדְבֵּק בְּסִטְרָא דְּחֶסֶד יִשְׂרֵי בְּדָרוּמָא. וְדָן בְּגִין לְכַפֵּרָא הֵהוּא חוֹבָא דְּעֲגָלָא דִּיקְבְּלוֹן בְּנֵי וְאִיהוּ מִסִּטְרָא דְּצֶפֶן אֵי שְׂרֵי לְצֶפֶן אֵי לְכַפֵּרָא הֵהוּא חוֹבָה.

בְּגִין כֶּף כְּתוּב בֵּים שְׁעֵשֶׂה שְׁלֹמֹה עֲשֶׂרָה עַל עֲשֶׂרָה (מלכים א' ו') וְקוֹ שְׁלֹשִׁים בְּאַמָּה יִסּוּב. כֵּלָא בְּרִזָּא דְּחֶכְמָתָא. כְּתוּב בֵּיה עוֹמֵד עַל שְׁנַיִם עֶשֶׂר בְּקָר שְׁלֹשֶׁה פָּנִים צְפוֹנָה וּשְׁלֹשֶׁה פָּנִים יָמָה וּשְׁלֹשֶׁה פָּנִים נֶגְבָּה וּשְׁלֹשֶׁה פָּנִים מְזֻרְחָה וְהֵימָּה מְלֻמְעָלָה הֵהוּא יָמָא דְּחֶכְמָתָא אֲתַתְקַן בְּהוּ.

תָּא חֲזִי, כַּד הוּוּ עֲבָדִין פְּהֵנִיא הֵהוּא חֶטָּאת לְכַפֵּרָה חוֹבִין דְּלֹא תַעֲשֶׂה הָיָה דְּאִית בְּהוּ כֶּרֶת. וְעוֹלָה לְכַפֵּרָה עַל מָאן דְּלֹא עֲבִיד מִצְוֹת עֲשֶׂה אֲתִי וּמֵהֵהוּא סִטְרָא אֲתִי עוֹלָה דְּאִיהוּ זָכָר. וְכְתוּב (שְׁמוֹת כ) זָכֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת מִצְוֹת עֲשֶׂה וּבְגִין כֶּף אָנוּ מְקַרְיָבִין בְּשַׁבָּת תְּרִין אֲמָרִין דְּמוֹסַף עוֹלָה בְּגִין דְּבַהֵהוּא דִּימִנָּא אֲתוֹסַף לְהֵהוּא צַדִּיק נֵהִירוֹ דְּעַתִּיקָא קַדִּישָׁא.

כַּד אֲתַדְבֵּק בְּפְנֹסֶת יִשְׂרָאֵל דְּאִיהִי שְׁמוֹר לֹא תַעֲשֶׂה בְּגִין כֶּף אִית בֵּיה בְּשַׁבָּת עֲשֶׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה דְּאִית בֵּיה כֶּרֶת דְּהָא מָאן דְּעֲבִיד פְּגִימוּ בַּהֵהוּא אֲתָרָא דְּאֲקָרִי לֹא תַעֲשֶׂה וְאַפְרִישׁ זְוֹגָא דִּילְהוֹן אֲשַׁתְּצִי מִתְּמָן נִפְשָׁא דִּילְיָה. וּמֵאן אִיהוּ, מָאן דְּעֲבִיד עוֹבְדִין דְּחוֹל בְּשַׁבָּתָא בְּקִדְשׁ דְּאֲתַדְבֵּק בְּשַׁבָּת בְּשַׁבְתּוֹן וְכֵלְהוּ עֲלָמִין בְּחֻדוֹה בְּנֵהִירוֹ אֲבָל מָאן דְּלֹא עֲבִיד אֶלָּא בְּשִׁגְגָה מְקַרְיָב חֶטָּאת לְקַבֵּל הֵהוּא דְּרַגָּא דְּמְזַבְּח.

וּבְרֵאשׁ חֲדָשׁ דְּאִיהוּ חֲדָתוֹתָא דְּסִיְהָרָא אָנֹן מְקַרְיָבִין (במדבר כ"ח) פָּרִים בְּנֵי בְּקָר שְׁנַיִם דְּהָא מִסִּטְרָא דְּפָרָה אֲדוּמָה תְּמִימָה